

**IMPLEMENTATION OF WEBQUESTS
IN THE PREPARATION PROCESS OF FUTURE TEACHERS
OF THE UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE
(ON MATERIALS OF MODERN UKRAINIAN LITERATURE)**

**УПРОВАДЖЕННЯ ВЕБ-КВЕСТІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ
(НА МАТЕРІАЛАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ)**

Lilia Ruskulis¹
Andriy Gurduz²
Inna Rodionova³

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-38-9-14>

Abstract. The article emphasizes that one of the urgent tasks of modern higher education is the active implementation of innovative information and communication technologies; it has been found out that the innovative method of teaching is WebQuests, which scientists consider as modern information technologies and problematic tasks with elements of role-playing; it has been proved that WebQuests promote free selection, processing and analysis of materials of all the Internet networks in the process of independent learning of educational materials; they facilitate the grouping of material into the integral system; they give the possibility for the development and presentation of the system of proofs; they provide the improvement of information and communication competence of future teachers of the Ukrainian language and literature; it has been offered own vision of the concept of «WebQuests», by which we mean an innovative and communication method of learning, aimed at solving language and literary problems by means of Internet search, acti-

---

¹ Doctor of Science in Pedagogics,
Associate Professor of the Department of Ukrainian Language and Literature,
V.O. Sukhomlinsky Mykolayiv National University, Ukraine

² Candidate of Sciences in Philology,
Associate Professor of the Department of Ukrainian Language and Literature,
V.O. Sukhomlinsky Mykolayiv National University, Ukraine

³ Candidate of Sciences in Philology,
Associate Professor of the Department of Ukrainian Language and Literature,
V.O. Sukhomlinsky Mykolayiv National University, Ukraine

vation of the student's independent and research activity, which makes it possible to cover his / her own achievements in all the Internet networks, using of the made products to represent the theoretical provisions of the courses; positive features of WebQuestsand their functions (educational, developmental, upbringing) have been characterized; the system of WebQuests (according to the form of carrying out; the realization modes; the term of realization; the form of content; the structure of plots; the informative environment; the dominant activity; type of work) has been analysed; the stages of WebQuests such as introduction, central task, compilation of information resources list, process, evaluation and final part have been detailed; it has been defined the role of the teacher and student, the role of the teacher is intended to outline the problematic task, to coordinate the student's actions, proposing the bank of information resources, to point at the positive result and the role of the student is to conduct the active search aimed at solving the problematic task, to compile and organize their own online-purposes, to represent obtained result; the criteria for evaluating WebQuests according to high, sufficient and medium levels have been created; WebQuest «Concept «Woman» in Contemporary Ukrainian Literature» has been developed and implemented in the practice of learning the discipline «Linguistics and Linguocultural Studies» (on the material of the courses «Modern Ukrainian Literary Language» and «Modern Ukrainian Literature»).

The proposed tasks provided the understanding of the notion of «concept» with the help of QR codes; realization of lexicographic analysis of a «woman» lexeme; conducting a free associative experiment and analysis of the associative field of a «woman» lexeme, actualized by the heroes of contemporary Ukrainian women's prose; identifying four associative groups of lexemes; preparation and representation of book trailers for the books of modern authors, which reflect on the life coordinates of a woman as a domestic goddess, a wife, a beloved woman, etc.; compilation of bibliography (in Ukrainian and as «References»), selection of quotations of works of art; analysis of the language aspect of contemporary works of art at the phonetic, lexico-semantic, word-forming and grammatical levels; finding out the gender issues of gender roles and the peculiarities of using feminines in the contemporary Ukrainian language; the creation of cloud of words, which represents own vision of woman; the consideration of dynamics of the concept of «Ukrainian woman» from the classic to the latest filmography; writing of a work-reflection.

1. Вступ

Одним із нагальних завдань сучасної вищої освіти є активне впровадження інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій, які «спрощують доступ громадян до відомостей та даних, дозволяють здійснювати швидкі та ефективні кроки для вдосконалення виробництва, навчання, професійного та особистісного розвитку, зокрема розвитку системи освіти» [12, с. 7]. Без сумніву, стверджуємо, що для сучасного вчителя-словесника, який повинен зайняти достойне місце в системі освіти, бути готовим до інноваційних перетворень, показовим є набуття інформаційно-комунікаційної компетентності, постійне фахове зростання та вдосконалення в інформаційному просторі, активне спілкування в освітніх спільнотах, участь у вітчизняних та міжнародних проєктах, що є нагальною вимогою сьогодення.

Метою розвідки є аналіз теоретичних засад веб-квесту як методу навчання; розроблення завдань для впровадження його на заняттях із етнолінгвістики та лінгвокультурології з використанням матеріалів сучасної української літератури. Методологія дослідження полягає в упровадженні теоретичних методів (аналіз, порівняння, класифікація, пояснення), що уможливило здійснити аналіз праць науковців у сфері впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, й емпіричні (асоціативний експеримент, спостереження над мовою твору), що дозволило опрацювати твори літератури засобами всемережжя.

Теоретичні основи й шляхи впровадження веб-квестів досліджували Т. Бондаренко, О. Гапеева, Д. Грабчак, Р. Гуревич, Б. Додж, М. Кадемія, Н. Кононец, Г. Корицька, Т. Марч, І. Подлесна, С. Роджерс, А. Солодка, Н. Стерн, Т. Тихонова, О. Шестопалюк, В. Шмідт та ін. Як зауважує А. Солодка, веб-квести не є чимось новим у методичній науці, однак завдяки Інтернету «змогли знайти реальне втілення в навчальній діяльності, під час якої виробляються навички критичного, творчого та саморегулюючого мислення, роблять навчання автентичним, ламаючи стіни штучності» [11, с. 142]. Погоджуємося й із думкою О. Гапеевої, що веб-квест має ознаки інформаційної технології, з одного боку, забезпечуючи швидкий доступ до інформації та її пошук, а з другого – рольова гра, оскільки завдання виконується в ігровій формі [1].

2. Репрезентація поняття «веб-квест» у наукових джерелах

Науковці репрезентують власні погляди на визначення поняття «веб-квест». Зокрема, Т. Марч уважає, що веб-квести – опори-інструкції, каркас, що вибудовуються й упроваджуються за допомогою послань на інтернет-ресурсив усережжі, мають на меті глибоко проаналізувати інтернет-матеріали [15]. Нам імпонує думка Г. Корицької та І. Полесної, що веб-квест – це «сучасна педагогічна технологія, що здійснюється за одним або декількома, заздалегідь підготовленими автором мовними маршрутами, що ведуть до досягнення поставленої мети» [6, с. 4]. А. Яковенко потрактовує веб-квести як проблемні завдання з елементами рольової гри з використанням інформаційних ресурсів усережжя [13]. Активні пошуки вчених свідчать про актуальність проблеми дослідження та впровадження веб-квестів у сучасний освітній процес.

Із точки зору підготовки майбутнього вчителя української мови та літератури, ґрунтуючись на дослідження науковців, визначаємо *веб-квест як інноваційно-комунікаційний метод навчання, спрямований на розв'язання мовно-літературних проблем шляхом інтернет-пошуку, активізацію самостійної та науково-дослідницької діяльності студента, що уможливує висвітлення власних досягнень в усережжі, використання виготовленої продукції для репрезентації теоретичних положень курсів*.

Досліджуючи особливості веб-квестів, Т. Марч з'ясовує їхні позитивні риси, до яких уналежнює: вибір завдань для вивчення однієї теми, щоуможливує здійснення міждисциплінарних зв'язків, переводячи здобувача вищої освіти з одного контексту в інший; дає змогу налагодити зворотній зв'язок, «переносячи» отримані знання в реальний світ; сприяє розвитку мислення й самостійного використання ефективних стратегій навчання [15].

У процесі роботи на веб-квестом, як наголошує С. Литвинова, зреалізуються такі функції; навчальна – залучення здобувача освіти до пізнавального процесу; розвивальна – розвиток інтересу до предмета, формування навичок дослідницької діяльності; виховна – виховання толерантності, власної відповідальності та виконання завдання [7, с. 58–59].

3. Класифікація веб-квестів у сучасних наукових студіях та їх структура

У сучасній педагогічній науці, за дослідженнями І. Сокол, виокреслено систему різноманітних веб-квестів, яка репрезентована такими їх видами: *за формою проведення*: комп'ютерні ігри, QR-квести, медіа квести, комбіновані та ін.; *за режимами проведення*: реальний, віртуальний та комбінований режими; *за терміном реалізації*: коротко- та довгострокові; *за формою роботи*: групові й індивідуальні; *за предметним змістом*: моно та міжпредметні; *за структурою сюжетів*: лінійні, нелінійні, кільцеві; *за інформаційним середовищем*: традиційне й віртуальне середовище; *за технічною платформою*: віртуальні щоденники, журнали, сайти, форуми, Google-групи, соціальні мережі; *за домінуючою діяльністю*: дослідницький, інформаційний, творчий та рольовий квести [10]. Розробник технології веб-квестів Б. Додж також наголошує на класифікації *за видом занять*, до яких уналежнює: переказ – демонстрацію розуміння теми, що ґрунтується на репрезентації матеріалів із різноманітних джерел у новому форматі: створення презентації, плаката, розповіді; планування й проектування – розроблення плану чи проекту на основі певних умов; самопізнання – будь-які аспекти вивчення особистості; компіляція – трансформація формату інформації, отриманої з різних джерел: створення книги, віртуальної вистави, капсули часу, капсули культури; творче завдання – творча робота в певному жанрі (створення п'єси, вірша, пісні, відеоролика; аналітичне завдання – пошук та систематизація інформації; детектив, головоломка, таємнича історія – висновки на основі протиріччя; досягнення консенсусу – вироблення рішення з гострої проблеми; оцінювання – обґрунтування певної точки зору; журналістське розслідування – об'єктивний виклад інформації; переконання – вміння схилити опонента чи нейтрально налаштованих осіб на власну точку зору; наукові дослідження – вивчення різноманітних явищ, відкриттів, фактів на основі унікальних он-лайн джерел [14].

Науковець також запропонував упроваджувати їх відповідно до таких етапів:

1. Вступ, який передбачає визначення теми, вагомості проекту та вибудовування його сценарію.

2. Центральне завдання – послідовні дії, спрямовані на вирішення проблеми, яка обґрунтована у вступі; з'ясування проблемних питань та визначення й самостійне вирішення практичних завдань.

3. Укладання списку інформаційних ресурсів, необхідних для проведення студіювання.

4. Процес – поетапний опис завдань.

5. Оцінювання – шкала визначення якості виконаної роботи.

6. Завершальна частина – узагальнення результатів роботи.

Також науковець обґрунтовує, що веб-квести можуть мати й інші атрибути: групове проведення їх; узагальнення мотиваційних елементів навколо базової структури, пропонуючи студентам виконати певну роль, зімітувати персонажа, з яким можна спілкуватися, наприклад, електронною поштою, укласти сценарій певних дій; розроблення веб-квестів як у межах однієї дисципліни, так і охоплювати декілька курсів [14].

На думку Т. Тихонової, репрезентована структура веб-квесту здатна сформулювати завдання як для викладача, так і для студента, а саме: окреслення теми проєкту, формулювання проблемної ситуації та вербалізація її в межах певної теми; добирання й анонсування покликань на Інтернет-ресурси; репрезентація шляхів розв'язання проблеми, а для інших – здійснення процесу пошуку інформації в усмережжі, аналіз її; самостійне оцінювання рівня виконання завдання [5, с. 54–55]. Студенти під керівництвом викладача студіюють інформацію в усмережжі. Роль викладача – окреслити проблемне завдання, скоординувати дії студента, запропонувавши банк інформаційних ресурсів, спрямувати на отримання позитивного кінцевого результату. Роль студента – вести активний пошук, спрямований на розв'язання проблемного завдання, скомпонувати й систематизувати власні інтернет-покликання, репрезентувати отриманий результат. Демонстрування кінцевого продукту (презентація, буклет, відеосюжет, анімація, мультимедіа тощо) піднімає мотивацію навчання, демонструє креативні підходи до вивчення предмета, формує професійну (мовно-літературну) компетентність майбутнього вчителя української мови та літератури.

4. Критерії оцінювання веб-квестів

Оцінювання діяльності студента (репрезентований продукт веб-квесту) – складний процес, оскільки охоплює уміння орієнтуватися

в усережжі, вирішувати поставлену проблему, працювати індивідуально й у групі, аргументувати зроблений вибір та ін. Спираючись на дослідження Л. Желізняка, пропонуємо такі критерії оцінювання веб-квесту: *високий рівень*: дібрано велику кількість джерел, які повністю розкривають мовно-літературну тему веб-квесту, їх правильно процитовано; студент точно розуміє висунуті перед ним завдання; висновки чітко аргументовано, інформацію представлено точно й логічно відповідно до теми; робота оригінальна й виконана самостійно; різноманітні форми репрезентації кінцевого продукту; *достатній рівень*: дібрано достатню кількість джерел, однак не всі мають пряме відношення до порушеної теми; допущено неточності в бібліографічному оформленні літератури й цитуванні джерел; роботу оформлено на достатньому рівні, однак позицію її автора не виявлено повною мірою; висновки необґрунтовано; різноманітні форми репрезентації кінцевого продукту; *середній рівень*: дослідження ґрунтується на невеликій кількості вибраних джерел, які не мають прямого відношення до теми дослідження; інформацію презентовано нелогічно, вона містить суттєві неточності й не супроводжується висновками; спостерігається суттєве відхилення від шаблону проведення веб-квесту.

5. Практичний аспект упровадження веб-квесту

У процесі вивчення курсу «Етнолінгвістика та лінгвокультурологія», який викладається для студентів спеціальності «Українська мова і література», пропонуємо виконання веб-квесту на тему «Концепт «жінка» в сучасній українській літературі». Зазначимо, що завдання такого типу доцільно впроваджувати на заняттях із сучасної української літературної мови, історії мови, стилістики української мови, історії української літератури та інших.

Одним із перших завдань пропонуємо осмислити поняття «концепт». Із цією метою за допомогою QR-кодів здійснюємо його лексикографічну характеристику.

Завдання 1. Перейшовши за QR-кодами, знайдіть у мережі Інтернет указані ресурси й виконайте запропоновані завдання. *Для довідок: QR – (Quick Response – швидкий відгук) – двомірний штрих код (баркод), який пропонує й розпізнає інформацію за допомогою камери на мобільному телефоні.*

Опрацюйте дефініції «концепт» за низкою енциклопедичних словників і науковими розвідками І. Фісак і Л. Романкової. У чому спільність і своєрідність термінів «концепт» і «поняття»? Як Ви розумієте поняття «полівимірність концепту»?

Рис. 1

Рис. 2

Рис. 3

Рис. 4

Отже, робимо висновок, що в сучасній етнолінгвістиці та лінгвокультурології «концепт» – «вербалізоване представлення світу ментальною лексикою й етнокультурною специфікою, в якому важливе місце відведено знанням і досвіду носія мови, а для його осмислення потрібно оперувати почуттями, уявленнями, інтуїцією» [9, с. 193].

Завдання 2. Перейшовши відповідно до запропонованих посилань, здійсніть лексикографічний аналіз лексеми «жінка» за «Словником української мови» [URL: <https://www.slovyk.ua/>], «Етимологічним словником української мови» [URL: http://litopys.org.ua/djvu/etymolog_slovyk.htm], «Словником синонімів» [URL: <https://synonimy.info/>]. Зробіть висновки.

Аналіз словникових статей переконав студентів, що лексема «жінка» означає: особа жіночої статі; дружина відносно до сімейного стану. Вона є домінантою синонімічного ряду, до якого вона входить. Відповідно концепт «Жінка» належить до ключових концептів культури.

Завдання 3. Укажіть сучасних письменниць, у творах яких головна героїня– жінка, та візьміть участь в асоціативному експерименті, відповівши на питання: *Які асоціації (відчуття, уявлення, думки, образи) виникли під час читання того чи того роману?*

Так, проведений асоціативний експеримент (вільний, застосування порядку довільних асоціацій без обмежень на реакції), доводить, що зміст концепту «жінка» відкривається під час більш близького пізнання й переосмислення, особливо якщо мова йде про етичні координати ХХІ ст. (сучасна українська література). Зокрема наведемо асоціативне поле, актуалізоване героїнями сучасної української жіночої прози (рис. 1).

Рис. 1. «Асоціативні елементи концепту жінка»

Асоціативний експеримент базуємо на ознайомленні з творами Н. Гуменюк «Вересові меди», В. Лиса «Діва Млинища», Є. Кононенко «Зрада. Made in Ukraine», «Імітація», Ірен Роздобудько «Перейти темряву», О. Печорної «Фортеця для серця».

Звертаємо увагу студентів, що романістика волинської письменниці Н. Гуменюк вражає читача психологічною заглибленістю, карколомними перипетіями долі своїх героїнь, звеличенням людського духу. У романі «Вересові меди» йдеться про події двох світових війн, коли Європа поділилася на два фронти, а Україна стала об'єктом зазіхань із боку агресивних держав Європи. В епіцентрі цих дражливих подій життя головної героїні – Богдани Ясницької, – на долю якої випали важкі випробування епохи. Н. Гуменюк робить акцент не лише на соціально-економічні реалії суспільства ХХ ст., а й на структуруванні

образу головної героїні як квінтесенції типових рис, притаманних народу, етносу. Вартовідзначити й «домінування емоційного начала над вольовим, заглибленість української нації в себе, її інтровертність, що зумовили перенесення релігійної обрядовості у сферу сім'ї, дому та проявилися у звеличенні жінки-матері» [8, с. 459]. Згадаємо описи Різдва, Водохреща, сватання. У всіх епізодах відчувається жінка, що реалізує свої поведінкові моделі в руслі «патріархальної парадигми». Такою в романі «Вересові меди» є матір Богдани – Настина – сільська жінка, яка матеріальне (земля, гарний врожай, достаток) ставила понад духовне (кохання, почуття, саморозвиток) – фактична демонстрація культу Берегині.

Метод вільних асоціацій допоміг розширити асоціативне поле слова-ядра завдяки таким його елементам, як одухотвореність, тяжіння до естетизму, відношення до культури. Дана Ясницька ще з раннього дитинства відчувала потяг до книг, театру й мистецтва, мріяла стати актрисою, мала неабиякий талант, помічений згодом польським режисером Яном Загурським. Ця дівчина в бурхливий період національної історії відважно йшла до своєї мети – стати видатною актрисою, однак її судився довгий шлях, який так і не привів її на сцену.

У наступному романі, який указали студенти, «Діва Млинища» В. Лисанаскрізім є містичний образ Діви-привида невеличкого поліського села Загоряни, що з'являється раз на сто років і впливає на долі героїв. Вона з'являлася не просто так, а вказувала людям правильний шлях, навіть своєю незримою присутністю вберігала їх від найстрашнішого – зради власної совісті, ототожнюючись зі світлою містичною силою і навіть самою долею. У цьому романі велика кількість жіночих образів, що увиразнюють семантичну структуру слова-ядра, аналогічними характеристиками, як і в попередньої авторки. Однак варто зупинитися на образі Гандзі Терещук, яка втілила риси сильної, рішучої дівчини, що покохала вояка УПА Семена й змушена була розділити його важку долю. Тож такі асоціативні елементи, як «бойова подруга», «борчиня» виникають у текстах, що відтворюють круті повороти історії: війни, революції та їхні колізії, що ставлять людину перед складним вибором, ціна якому – життя. І якими б мінливими не були історичні перипетії, незмінними залишаються цінності, що їх підтекстово доносить Володимир Лис до читача – родина, любов і совість.

Результати вільного асоціативного експерименту дозволили виокремити ще один важливий складник образу жінки – жінка як жертва на прикладі творів Є. Кононенко «Зрада. Made in Ukraine», «Імітація» та Ірен Роздобудько «Перейти темряву». Перша авторка занурює читача в складну систему психологічних чинників, що впливають на поведінку персонажа, й намагається знаходити органічну мотивацію вчинків кожного з них. Наприклад, те, що Вероніка Стебелько-Раєвська зацікавилася темою зради пояснюється травматичним досвідом її дитинства, коли батько пиячив і кидався душити матір у пориві ревності, а також і доньку. Варто зауважити, що Є. Кононенко відверто декларує свої феміністичні погляди, які є її органічним світоглядом і які впливають на тематику, проблематику та образну систему її творів. Письменниця має оригінальний погляд на гендерні взаємини в українському суспільстві, який яскраво виявився саме в романі «Імітація». Увесь роман пронизаний антагоністичними образами, насамперед, протистояння жінки та чоловіка за рівність, навіть перевагу першої. З «елітною» Мар'яни починається розповідь, а простакуватим хлопцем із Комбінатного завершується. Є. Кононенко демонструє читачеві соціальні прошарки обох статей, даючи досягнути їх схожість та протилежність одночасно. Центральним образом «Імітації», безумовно, є Мар'яна Хрипович, про яку дізнаємося зі спогадів та розмов її друзів. Незалежна та принципова, вона оточила своє життя предметами розкоші, замінюючи ними людей, сім'ю, щастя. За яскравою обгорткою успішної особистості, «еліти суспільства», відомою мистецтвознавицею насправді прихована самотня жінка, яка відчайдушно відкидає кохання, бо сама його не пізнала. Як зауважили студенти, в цьому образі переважають риси типової кар'єристки.

В Ірен Роздобудько асоціація ґрунтується не на суб'єктивному досвіді. У своїх романах вона порушує низку глобальних проблем людства: торгівля людьми, «революція гідності», ставлення чоловіків до жінок на психологічному рівні з акцентуванням на насильство.

У плані творчої реалізації жінки показовим є роман Олени Печорної «Фортеця для серця», репрезентативний також для її творчості. Для головної героїні Лесі Райської єдиною втіхою з раннього дитинства було малювання. Однак нерозуміння оточуючих неабияк виснажувало дівчину. Зрештою їй судилося винагорода за тривалі випробування: до Лесі прийде й радість визнання, й справжнє кохання, й відкриється сенс життя.

Як висновок, можна наголосити, що сучасні письменниці намагаються розширити межі канону, змінити жанрові умовності, створити «героїню дня», пристосовану до умов сучасного життя, якій удалося вирватися з лабет тирана й стати нарешті тим, ким вона й прагнула бути до «щасливого заміжжя» – фахівцем, реалізованою особистістю.

Проаналізувавши якісні дані асоціативного експерименту (серед 50 обраних респондентів), виявляємо їх неоднозначність, тому вважаємо, що їх варто поділити на кілька категорій (відповідно до ролей, які виконує жінка): жінка та соціум, жінка й чоловік, жінка та сім'я, жінка й духовність. Результати експерименту такі: до першої асоціативної групи уналежнюємо: «реалізована», «сильна», «войовнича», «волелюбна», «мілітарна», «середньостатистична», «доброчесна», «незламна», «цілеспрямована»; до другої: «кохана», «гарна», «вродлива», «мила», «слабка», «терпляча», «неприступна», «справжня», «замріяна», «вишукана», «фатальна»; до третьої: «вірна», «турботлива», «наївна», «відважна», «рішуча»; до четвертої: «творча», «талановита», «ніжна», «проклята», «одухотворена».

Отже, найбільше асоціативних елементів представлено в другій категорії – жінка та соціум, переконуючи нас, що сучасна українська література витворює концепт «жінка» з яскраво вираженими ознаками гендерної рівності, статево-рольовими канонами й вартісними духовними й сімейними зв'язками.

Структурні зміни в духовній конституції сучасної українки унаочнюють результати асоціативного експерименту її життєвих пріоритетів, наведені на рис. 2.

Завдання 4. Підготуйте буктрейлери до книг сучасних авторів, у яких осмислюються життєві координати жінки-берегині домашнього вогнища, жінки-дружини, жінки-коханої та ін.

Завдання 5. Зверніть увагу на рис. 3. Прослідкуйте, як змінювалося розуміння співвідношення концептів «чоловік-жінка» в українській літературі. Доведіть ваші думки цитатами з художніх творів, які ви вивчали в курсі сучасної української літератури. Подайте список літератури у двох формах: «Список літератури» (звичайний список літератури) та «References» (де дані українською/російською мовою описуються за допомогою вказівок, а джерела англійською мовою дублюються зі списку «Список літератури»). «References» посилання на джерела необхідно робити в романському алфавіті в APA стилі (APA Style Reference Citations).

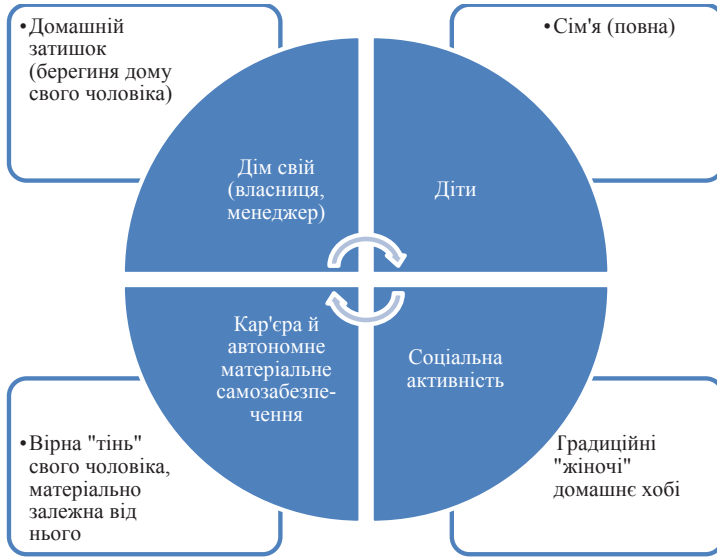

Рис. 2. Життєві пріоритети сучасної жінки

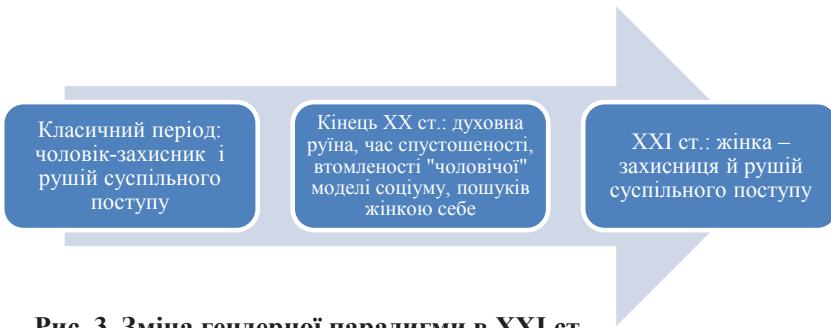

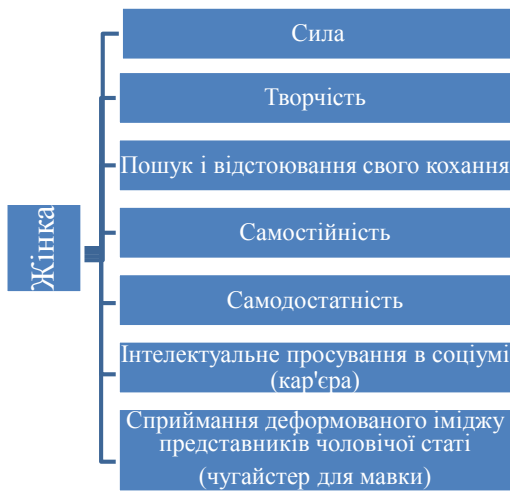
Рис. 3. Зміна гендерної парадигми в XXI ст.

Проведений аналіз матеріалу дозволяє зробити висновок, що сучасна жінка у вітчизняній жіночій прозі сильна, вольова, бунтівна, сильніша за чоловічу натура, творча й часто надприродно обдарована, схильна до містики як до сфери, в якій для неї ще є надія зустріти гідного й сильного чоловіка-обранця; ця жінка здатна боротися за своє почуття й рятувати його, як рятувати й себе і суженого, перебираючи

низку традиційно чоловічих функцій і стаючи опорою, вісєю й рушієм нового національного соціуму (наприклад, у міфопоетично орієнтованій прозі нового тисячоліття з'являється образ жінки-характерниці, яка покликана заступити стереотипну постать козака Мамая). Звертаємо увагу також і на образ умовних крил українки – сил творчості й волі, швидше, як метафора – відомий у літературі, але в романістиці перших десятиліть ХХІ ст. він реконцептуалізується. У романах Дари Корній «Гонимарник», «Крила кольору хмар», «Зозулята зими», «Щоденник Мавки» й ін. вимальовується постать українки як концепт і мета образ [3], чого раніше не спостерігається.

Завдання 6. Сучасні дослідження в галузі етнолінгвістики та лінгвокультурології переконують, що ознака статі впливає не лише на мовленнєву поведінку індивіда, а також має чіткий гендерний вияв на всіх мовних рівнях: фонетичному, лексико-семантичному, словотвірному тощо. З'ясуйте зміст і запропонуйте своє розуміння поняття гендерної ролі жінки. Для цього скористуйтеся словником гендерних термінів за покликанням: URL: <http://a-z-gender.net/ua/>.

Наскільки, на Вашу думку, продуктивна/деструктивна тенденція українського соціуму до гендерного коливання ролей чоловіка й жінки?

Рис. 4. Категоризація іміджу сучасної українки

Завдання 7. З'ясуйте спектр іпостасей сучасної жінки в Україні, звернувшись до відомих постатей сьогодення. З цією метою ознайомтеся зі статтею Н. Тонких «Образ жінки в сучасній культурі: як побороти стереотипи» [URL: <https://povaha.org.ua/obraz-zhinky-u-suchasnij-kulturi-yak-poboroty-stereotypu/>]

Завдання 8. Розгляньте рис. 4. Запропонуйте цитатний (твори за вибо-

ром студента) супровід до схеми «Категоризація іміджу сучасної українки».

Завдання 9. Із метою визначення рівня динаміки розвитку образу українки упродовж вітчизняного культурно-мистецького процесу зіставте риси концепту українки в проаналізованих сучасних прозових творах і в класичній національній літературі, фольклорі. Скористайтеся статтею О. Куцик «Концептуалізація образу жінки в українській та російській пареміології» за покликанням: URL: http://dspu.edu.ua/native_word/wp-content/uploads/2016/04/2015_14.pdf. Зробіть висновки.

Завдання 10. Проментуйте стиль художнього мовлення роману Т. Белімової «Київ. ua». Із якою метою авторка використовує поширені в писемному мовленні випадки нанизування та комбінування речень із знаками оклику й запитання, а також синонімічні дієслівні гнізда та фразеологізми?

Звертаємо увагу студентів, що назву цього твору авторка розшифровує майже наприкінці. Це ірреальний простір бажань жінки. Вона, героїня роману, – Альона Сухоярська – справжня попелюшка, тепер – дружина бізнесмена. Проте усе, що їй належало, – це лише віртуальний соцмережовий простір, в якому завжди краще, світліше, адже саме в нетрях Інтернету знаходиться порятунок від самотності. До того, як розкодувати свій задум, письменниця пропонує читачеві дві «правди» своїх героїв. У монологах Льони домінують спогади й самовиправдовування, в монологах її чоловіка – образи на дружину й злість. Унутрішній світ своїх героїв Т. Белімова розкриває за допомогою невластне прямої мови, що за визначенням перебуває на межі між прямою і авторською мовою. Як видно, авторка вдається до частого використання дієслів. Це тонкий філософський задум: уживання минулого часу дієслів в цьому реченні (та й багатьох інших в романі), яке можна було б назвати «запланованим майбутнім у минулому».

Завдання 11. Про якість динаміки соціокультурного сприйняття образу жінки в Україні перших десятиліть ХХІ ст. свідчить специфічне мовно-літературне явище фемінітивів, що отримало розвиток в останні роки. Опрацюйте матеріал блогу Яни Лишки «Фемінітиви в українській мові: запозичені неологізми, чи традиційні словотвірні форми?» (URL: <http://report2018.tilda.ws/blogs/feminivityu>).

Як ви вважаєте, чи мають місце фемінітиви в сучасному українському мовленні? Думку обґрунтуйте.

Завдання 12. Перегляньте фільм «Ніна Певна – повернення з небуття». Запропонуйте хмару слів, яка б відобразила ваше бачення головної героїні фільму.

Наведемо приклад хмари слів.

Зверніться до статті О. Колісник *Ментальність, етнічний характер, ідентичність та духовний саморозвиток пересічного українця як чинники долі України* (URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppst_2013_21_122013) й доведіть, що досвід взаємодії зі світом певної спільноти зберігається в її культурі, яка має матеріальну та духовну сторони; духовна сторона культури передається через її

еталонних носіїв від покоління до покоління, проаналізувавши роман Н. Гуменюк «Вересові меди». Звертаємо увагу студентів на подружжя Певних, які створили перший на Волині український театр, знищений радянською владою, це саме вона, Ніна Певна, – відома на той час українська співачка, опинилася в Сибіру. У цьому контексті видається невичерпним джерело, що народжує високоосвічених, прогресивних і патріотично налаштованих людей, які багато читали, глибоко й неординарно мислили і переймалися українською культурою.

Завдання 13. Простежте динаміку концепту українки від класичної до новітньої фільмографії. Зверніть увагу, які чинники отримують роль етномаркерів залежно від часу появи тої чи тої кінострічки: «Тіні забутих предків» реж. С. Параджанова 1964 р. (URL: <https://www.youtube.com/watch?v=aOpWualTOM0>); «Кайдашева сім'я» реж. В. Городька 1993-1996 рр. (URL: <https://www.youtube.com/watch?v=cmjKirMry6U>); «Спіймати Кайдаша» реж. О. Тищенко 2020 р. (URL: <https://serial.stb.ua/ru/episode/kogda-vyjdet-serial-spijmatikajdasha-smotrite-serial-spijmatikajdasha-s-02-03-2020-2/>); «Солодка Даруся» реж. О. Денисенко 2015 р. (URL: <https://www.kozakorium.com/solodka-darusya---film-za-motyvam-y-povisti-mariyi-matios-ofitsinyuz-tizer/>); «Гніздо горлиці» реж. Т. Ткаченко 2016 р. (URL: <https://www.youtube.com/watch?v=nkCAuHf5kWk>). Поясніть свою думку.

Завдання 14. Складіть твір-роздум на тему «Жінка в сучасній українській літературі». Наведемо зразки творів студентів:

Приклад 1. *Сучасна література значно відрізняється від класичної внаслідок свободи, відкритості суспільства до різноманітних викликів і ширших контактів із літературами інших країн. Нова література – нові образи – нові вимоги. Образ жінки в сучасній літературі вимагає привертання уваги читача, його поваги й у жодному разі не співчуття до неї. Жінки сильні духом, жінки відкриті до нового, вони не мають страху починати все з самого початку, вони збирають усю свою волю та крізь сльози посміхаються. Напевно, так не повинно бути, але це реалії сучасності. Подивіться на жінку, яка виховала сама дитину, яка тяжко працює на двох-трьох роботах, аби лише рідній дитині дати найкраще. Подивіться на жінку, якій болить від чоловічої зради, але вона посміхається, знову йде в справи, тому що вже носить дитинку під серцем. Вона мусить бути сильною, можливо, не має бажання, але мусить. Подивіться на жінку, яка вчора провела на Небеса свого чоловіка – кохання всього її життя. Нещодавно вони разом мріяли про вечірню прогулянку, смачну вечерю та теплі розмови, бо вони звикли так робити протягом свого короткого спільного життя. А сьогодні – його вже немає поряд. І ніби, кажуть, час лікує, можна звикнути, довести собі, що так рано чи пізно трапилося б, бо життя не вічне, але їй болить... Болить настільки сильно, що важко дихати. Погляньте на жінку, яка протирає від пилу фото свого єдиного сина... Він проявив мужність, любов до Батьківщини, долучившись до лав військових Збройних Сил України, але тепер його не стало... Чи важко матері? Важко. Чи болить серце? Болить. Але вона кожного разу витирає хустиною сльозу, збирається та йде на роботу, бо тисячі поранених потребують її допомоги.*

Отже, на мою думку, жінка в сучасній літературі – це сильна особистість, яка кохає, працює, творить заради своїх дітей, рідних і близьких (Тетяна Ш.).

Приклад 2.

«Жінка – як пакетик чаю: ніколи не знає, наскільки вона міцна, поки не потрапить в окріп».

Гендерні стереотипи характерні для усіх культур і літератур зокрема. Сучасна українська література – не виключення. Щоб зрозумі-

ти, якою бачать письменники жінку в нашій країні, потрібно виділити найбільш актуальні стереотипні образи, характерні для масової культури – потужного інструменту соціологізації, що впливає на свідомість більшості. На мою думку, українські письменники репрезентують образи жінок у своїх творах, відштовхуючись від типів гендерних рольових моделей – Барбі, Попелюшки, Феміністки, Берегині.

Жінка-Барбі: дуже поширений сьогодні стереотип жіночої поведінки, проголошуваний рекламою. Світ жінки-Барбі обмежується власним помешканням, салоном краси й нічними клубами. Вона завжди виглядає гарною для чоловіка.

Інший стереотипний образ – це жінка-Попелюшка, що популяризований казками й іншими історіями з хепіендом. Попелюшка наділена виключно позитивними рисами, саме тому вона є ідеальною жінкою й може отримати ідеального чоловіка, справжнього принца. Сучасна Попелюшка – це дівчина з матеріально та психологічно неблагополучної родини, для якої заможний чоловік – це соціальний «ліфт», за допомогою якого вона попрямує до кращого життя. Наприклад, такий образ змальовано в так званій «Серії з дельфіном» під назвою «Жіночий любовний роман», яку видали сестри Демські.

Сучасні письменниці заявляють про свою жіночу позицію, й не лише у сфері стосунків, але й у соціальних темах. Наприклад, у творах Є. Кононенко не знайдемо образу турботливої матері, жінки-берегині, бо авторка вважає його штучним, натомість її героїня – феміністка, жінка, яка виступає за злам вікових стереотипів.

Жінка-Берегиня сьогодні – це не лише просто матір та дружина, це жінка, яка бере на себе соціальну відповідальність за громаду, націю. Чоловік у таких текстах показаний воїном, а жінка поруч із ним – волонтерка, можливо, також воїн АТО, як, наприклад, у романі Г. Вдовиченко «Маріупольський процес», що має підзаголовок: Він. Вона. Війна.

Отже, жінка в сучасній літературі – сильна, яскрава, активна, освічена, постійно перебуває в пошуку відповідей на свої запитання. Вона розуміє ким є, що їй потрібно, щоб відчувати себе добре, шукає і знаходить своє місце під сонцем (Оксана М.).

Отже, бачимо, що сучасна література представляє образ жінки – сильної, вольової, цілеспрямованої особистості, яка в більшості випадків є талановитою й творчою.

6. Висновки

Проведене дослідження переконало, що веб-квести уможливають вільний добір, опрацювання й аналіз матеріалів усережжя в процесі самостійного засвоєння навчального матеріалу; сприяють групуванню матеріалу в цілісну систему; дозволяють розробити й репрезентувати систему доказів; забезпечують удосконалення інформаційної компетентності майбутніх учителів української мови і літератури й удосконалити їхню комунікативну компетентність. Виконання запропонованих завдань у форматі веб-квесту забезпечило зворотній зв'язок, переносячи віртуальні знання в реальний світ (ознайомлення з матеріалами на веб-сайтах та читання їх, підготовки й захист проєктів, лексикографічний аналіз слів, створення хмари слів, повторення інформаційного обсягу сучасної української мови та української літератури); висунути власні гіпотези, доводячи їх достовірність; розвинути дослідницькі вміння тощо.

Список літератури:

1. Гапєєва О.Л. Web Quest технологія у навчанні студентів за програмою підготовки офіцерів. *Науковий вісник НЛТУ України* : зб. наук.-техн. пр. 1. С. 335–340.
2. Гурдуз А.І. Метагероїня романів Дари Корній. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Філологічні науки: (літературознавство)* : зб. наук. пр. / за ред. О.С. Філатової. Миколаїв : МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2015. Жовтень. Вип. 2(16). С. 61–67.
3. Желізняк Л.Д. Технологія «Веб-квест» на уроках інформатики. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/30734/
4. Інформаційно-комунікаційні технології в педагогічній освіті : навчальний посібник / за наук. ред. О.М. Пехоти, Т.В. Тихонової. Миколаїв : Іліон, 2013. 252 с. (Серія «Педагогічна освіта – XXI»).
5. Корицька Г., Подлесна І. Реалізація проблемно-пошукової, дослідницької діяльності учнів засобами веб-квест технології. *Українська мова і література в школах України*. 2016. № 11. С. 3–7.
6. Литвинова С. Технології навчання учнів у хмаро орієнтованому навчальному середовищі загальноосвітнього навчального закладу. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2015. Т. 47. № 3. С. 49–66, с. 58–59.
7. Родіонова І. Роман Надії Гуменюк «Вересові меди» як художня реалізація ментальної матриці. *Коронація слова: науково-довідкове видання / кер. проєкту Н.О. Струк*. Київ : Світ Успіху, 2019. С. 459–461.
8. Рускуліс Л.В. Методична система формування лінгвістичної компетентності майбутніх учителів української мови у процесі вивчення мовознавчих дисциплін: монографія. Миколаїв : ФОП Швець В.М., 2018. 420 с.

9. Сокол І.М. Впровадження квест-технології в освітній процес : навч. посіб. Запоріжжя : Акцент Інвест-трейд, 2013. 87 с.
10. Солодка А.К. Фасилітація кроскультурної взаємодії: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Миколаїв : Іліон, 2014. 228 с.
11. Формування інформаційно-комунікаційних компетентностей у контексті євроінтеграційних процесів створення інформаційного освітнього простору: посібник / за заг. ред. В.Ю. Бикова, О.В. Овчарук; НАПН України, Ін-т інформ. технол. і засобів навч. Київ : Атіка, 2014. 212 с.
12. Яковенко А. И. Использование технологии Web-quest в языковом образовании. URL: http://www.rusnauka.com/5_SWMN_2012/Pedagogica/1_100769.doc.htm
13. Dodge, Bernie Some Thoughts About Web Quests (online). *WebQuest.org*. 1995. URL: http://www.webquest.org/sdsu/about_webquests.html (дата звернення: 22.06.2018).
14. March T. What's on the Web? Sorting Strands of the World Wide Web for Educators. 1995-2001. URL: <http://tommmarch.com/writings/web-types/> (дата звернення: 22.06.2018).

References:

1. Gapeeva O.L. Web Quest tehnologiya u navchanni studentiv za programoyu pidgotovki ofitseriv. *Naukoviy visnik NLTU Ukraini: zb. nauk.-tehn. pr. 1. S. 335–340.*
2. Hurdud A.I. Metaheroiinia romaniv Dary Kornii. *Naukovyi visnyk Mykolaiivskoho natsionalnoho universytetu imeni V.O. Sukhomlynskoho. Filolohichni nauky: (literaturoznavstvo): zb. nauk. pr. / za red. O.S. Filatovoi. Mykolaiv : MNU im. V.O. Sukhomlynskoho, 2015. Zhovten. Vyp. 2(16). S. 61–67.*
3. Zheliznyak L.D. Tehnologiya «Veb-kvest» na urokah informatiki. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/30734/
4. Informatsiyno-komunikatsiyni tehnologiyi v pedagogichniy osviti: navchalnyy posibnik / za nauk. red. O.M. Pehoti, T.V. Tihonovoyi. Mikolayiv: Ilion, 2013. 252 s. (Seriya «Pedagogichna osvita – HHI»).
5. Korytska H., Podliesna I. Realizatsiia problemno-poshukovoi, doslidnytskoi diialnosti uchniv zasobamy veb-kvest tehnologii. *Ukrainska mova i literatura v shkolakh Ukrainy*. 2016. № 11. S. 3–7.
6. Lytvynova S. Tekhnologii navchannia uchniv u khmaro oriientovanomu navchalnomu seredovyschi zahalnoosvitnoho navchalnoho zakladu. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia*. 2015. T. 47. № 3. S. 49–66, s. 58–59.
7. Rodionova I. Roman Nadii Humeniuk «Veresovi medy» yak khudozhnia realizatsiia mentalnoi matrytsi. Koronatsiia slova: nauko-dovidkove vydannia / ker. proektu N.O. Struk. Kyiv: Svit Uspikhu, 2019. S. 459–461.
8. Ruskulis L.V. Metodychna systema formuvannia linhvistychnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv ukrainskoi movy u protsesi vyvchennia movoznavchykh dystsyplyn: monohrafiia. Mykolaiv: FOP Shvets V.M., 2018, 420 s.
9. Sokol I.M. Vprovadzhennia kvest-tehnologii v osvittii protses : navch. posib. Zaporizhzhia : Aktsent Invest-treid, 2013. 87 s.

Chapter «Pedagogical sciences»

---

10. Solodka A.K. Fasylytatsiia kroskulturnoi vzaiemodii: navchalno-metodychnyi posibnyk dlia studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv. Mykolaiv: Ilion, 2014. 228 s.

11. Formuvannia informatsiino-komunikatsiinykh kompetentnosti u konteksti yevointehratsiinykh protsesiv stvorennia informatsiinoho osvithnoho prostoru: posibnyk / za zah. red. V.Iu. Bykova, O.V. Ovcharuk; NAPN Ukrainy, In-t inform. tekhnol. i zasobiv navch. Kyiv: Atika, 2014. 212 s.

12. Yakovenko A.I. Ispolzovanie tehnologii Web-quest v yazykovom obrazovanii. ULR: http://www.rusnauka.com/5_SWMN_2012/Pedagogica/1_100769.doc.htm

13. Dodge, Bernie Some Thoughts About Web Quests (online). *WebQuest.org*. 1995. URL: http://www.webquest.org/sdsu/about_webquests.html (accessed: 22.06.2018).

14. March T. What's on the Web? Sorting Strands of the World Wide Web for Educators. 1995-2001. URL: <http://tommarch.com/writings/web-types/> (accessed: 22.06.2018).